

Titel **En dygtig havfrue**

Tema: Familien, Relationer, Skilsmisse, Venskaber, Ensomhed, Forelskelse.
Fag: Dansk
Målgruppe: 6.-8. klasse

Om bogen

Stephanie er en ensom 13-årig, der lider under efterdønningerne fra forældrenes skilsmisse. Hendes eneste opmuntrende pusterum i hverdagen får hun til havfruesvømning, hvor hun er et stort talent. Det er dog ikke kun vandet, der tiltrækker hende, men også svømmetræneren Tarek, som hun er forelsket i. Da hun øjner chancen for at deltage i et mermaid-show sammen med ham, lyver hun om, at hun snart er i besiddelse af en dyr havfruehale. Løgnen fører hende på forkert vej, hvor hun forsøger at skaffe sig penge til halen, spiller forældrene ud imod hinanden og stirrer sig så blindt på målet, at hun slet ikke opdager, at Selina fra havfruetræningen ikke er en konkurrent, men en mulig veninde, der vil hende det bedste.

Om den pædagogiske vejledning

'En dygtig havfrue' er ved første vandplask en forholdsvis simpel historie, der under vandoverfladen handler om rigtig mange ting. Og om rigtig mange svære ting. Det er historien om den første uopnåelige forelskelse. Det er historien om den manglende omsorg fra forældrene, når de er mere optagede af at skabe konflikt imellem hinanden. Det er historien om løgnen, der bliver et symbol for alt det, der er svært og uopnåeligt for Stephanie. Det er historien om ensomheden, og det venskab der lurder et sted forude, men som man ikke kan få øje på gennem svømmebrillerne.

Der er rigeligt at tage fat på danskfagligt i 'En dygtig havfrue'. Både sprogligt og tematisk er der en alvorlig grundtone, og hovedpersonen med mange usympatiske motiver, handlinger og karaktertræk, kræver at man kommer ned i teksten. Både for at man forstår de voldsomme handlinger og dialoger, men også så man finder den nødvendige sympati for Stephanie, så man læser det bedste frem i hende og til sidst opdager, alt det hun også er.

Hovedvægten i den pædagogiske vejledning er lagt på opgaver til under læsningen, som det vil være en god idé at følge kronologisk samtidig med læsningen af bogen. De afsluttende opgaver lægger både op til kreativt arbejde med bogens tematikker og foreslår forskellige måder at afrunde litteraturarbejdet på. Som supplerende materialer er der linket til en række YouTube-videoer, der kan være med til at synliggøre hvad havfruesvømning er for en størrelse.

Faglig relevans/kompetenceområder

Arbejdet med 'En dygtig havfrue' giver gode muligheder for at arbejde med fortolkning og temaer i danskundervisningen. Samtidig giver bogen et fint pigeportræt af en ung piges ensomhed, første forelskelse og vaklen imellem to forældres bitterhed fra skilsmissen.

Forslag til læringsmål

- Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog.
- Eleven kan diskutere forskellige fortolkninger af en tekst.
- Eleven har viden om metoder til layout af forskellige genrer.
- Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster.
- Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.
- Eleven kan gennemføre en målrettet analyse af en tekst.

Idéer til undervisningen

Vejledningen her lægger op til, at man arbejder med *'En dygtig havfrue'* før, under og efter læsningen. Opgaveforslagene ligger både op til fortolkningsarbejde og kreative, meddigtende, praksisorienterede litteraturopgaver.

Før læsningen

Havfruesvømning

Inden at eleverne får bogen i hænderne kan det afsløres for eleverne, at store dele af handlingen udspiller sig i svømmebassinet, hvor Stephanie går til havfruesvømning. En sportsgren, som de færreste elever nok kender til eller måske ligefrem tror på eksisterer?

Lad derfor eleverne undersøge sportsgrenen. De kan eksempelvis få til opgave at udarbejde en folder, der præsenterer havfruesvømning og fortæller om hvor og hvordan man kan gå til det.

Arbejd med bogens forside

Bogens forside har flere fine grafiske elementer, som eleverne kan undersøge. Lad eleverne arbejde med en lille analyse af bogens forside via programmet Thinglink (i Skoletube). Bed dem om at forholde sig til forsidens titel, typografi, billedbrug og grafiske elementer.

Under læsningen:

Bogens første sætning

"Jeg er et naturtalent". Sådan indledes *'En dygtig havfrue'*. Hvad tænker du om den sætning - og hvad kan det betyde, at det er det første, som Stephanie fortæller os som jeg-fortæller. Er det tegn på, at hun har behov for at fremhæve sig selv - eller er det tegn på usikkerhed?

Nanna og Tarek

Stephanie har tydeligvis forskellige tanker omkring hendes to svømmelærere. Led efter steder i tekstens indledning, hvor de forskelle træder tydeligt frem. Forsøg også at beskriv, hvilket forhold Stephanie har til især Tarek. Hvad betyder det eksempelvis, når Stephanie beskriver det således: "Det suser langs min rygrad" på side 13?

Fokus på forældrene

Stephanies forældre er blevet skilt, og det er tydeligt igennem hele bogen, at de har meget svært ved at samarbejde og være gode forældre for Stephanie. Noter ned, hvad du hører om forældrene, hvordan de præsenteres af Stephanie, hvordan de virker til at have det og hvordan de taler og ikke taler sammen. Kom selv med dine tanker om, hvordan du synes, at de løser deres forældreopgave.

En trist jul

På side 19-22 får vi beskrevet Stephanies jul, henholdsvis hos hendes far og mor. Find tre sætninger som er med til at fremhæve, at julen ikke helt fungerer som *'famiiliernes fest'* hjemme hos Stephanie.

"Det var alt sammen bare noget, hun sagde"

Sådan lyder det på side 22, da Stephanie forholder sig til morens svar omkring gavebyttet. Hvad fortæller den sætning om dét, der foregår imellem Stephanie og hendes mor?

Episoden i Monki

Hvilket indtryk får du af Selina efter episoden i Monki, hvor hun hjælper med at få byttet? Og hvad mener Stephanie med den afsluttende sætning på side 32: *“Jeg skulle så meget aldrig have fortalt hende om den hale”*? Hvad fortæller det om Stephanie?

Magtkampen omkring Tarek

På side 40-47 er det tydeligt, at især Stephanie drømmer om, at Tarek bliver andet end hendes svømmelærer. Hvordan betragter hun Selina i den forbindelse, hvilken betydning får det for hendes svømning og hvordan hænger det sammen med, at Selina ikke smiler tilbage i det ene øjeblik, for så at smile tilbage kort tid efter?

Bogens miljø

Find eksempler fra bogen, der fortæller lidt om bogens miljø. Befinder vi os i over-, under- eller middelklasse? Overvej også familiens pengesituation, når du hører, at Stephanie har stjålet en mandeparfume og at faren slår græs for andre, for at tjene lidt ekstra.

“Jeg vil have, han skal holde om mig”

Sådan står der på side 54, da Stephanie næsten er blevet afsløret i at stjæle penge fra kagedåsen. I ordene ligger et stort behov for at få omsorg og kærlighed fra faren, men hvad giver han hende?

Selvopfattelse, selvtillid og selvværd

“Jeg ved ikke, hvad jeg skulle med en bedsteveninde. Eller hvad de skulle med mig. Jeg ved det simpelthen ikke.” Sådan lyder det nederst på side 69 og Stephanies tanker fortsætter på den efterfølgende side. Hvad fortæller ordene om hendes selvbillede?

Havfruekampen

På side 75-79 udspiller der sig en havfruekamp imellem Selina og Stephanie. Hvad handler denne kamp i virkeligheden om og hvordan kommer den til udtryk i sproget? Se fx s. 76 *‘som en spækhugger, der roligt indhenter sit bytte’*.

Konfirmationspenge

Hvad tænker du om Stephanies udmelding om, at hun bare vil bruge et forskud af hendes konfirmationspenge på at betale det resterende beløb af havfruehalen? Hvad fortæller det om hendes panikfølelse og situationsfornemmelse?

Når forældre ikke er voksne

Fra side 87-93 viser Stephanies forældre sig frem fra deres værste side. Hvad sker der og hvordan tror du, at Stephanie oplever det? Hvad tænker du om forældrenes reaktioner, ord og handlinger?

Hævnmotiv

På side 96 ringer Stephanie til Selina. Inden da er hendes tanker om Selina blevet tydeliggjort. *“Jeg hader hende”. “Fuck hende”. “Hvis jeg ikke selv kan komme med til de shows, så kan jeg vel i det mindste sørge for, at hun heller ikke kommer med.”* Hvorfor er Stephanie så vred på hende, og er det i virkeligheden noget andet, som hun er vred over?

En helt anden slags familie

Stephanie tilbringer dagen, aftenen, natten og morgenen hos Selina og hendes familie. En familie der fungerer på en helt anden måde, end hendes egen. Hvordan adskiller de to familier sig fra hinanden? Lav et skema, hvor du sætter de to familier op overfor hinanden. Se bl.a. nærmere på hvordan Stephanie modtages, hvordan de spiser, hvordan de taler sammen, hvordan der ser ud og hvordan deres baggrundshistorie er.

Fra misundelse til erkendelse

Hvordan kommer Stephanies misundelse til udtryk hjemme hos Selina, og hvad opdager hun og ændrer syn på undervejs? I de afsluttende tanker på side 119 er det som om, at noget går op for Stephanie og symbolsk slipper hun grebet om saksen. Hvad er det, der går op for hende?

“Hold dog begge to kæft!”

Stephanie får én gang for alle sagt fra overfor hendes forældres opførsel. Hvad siger hun til dem - og hvilken betydning tror du, at det har og får, at hun giver forældrene så klar besked?

Et mordforsøg

For at hævne at hun alligevel ikke må låne havfruehalen af Selina, holder Stephanie Selina fanget under vandet, før det til sidst går op for Stephanie, hvad hun er ved at gøre. Overvej hvordan Stephanie kan komme så langt ud, at hun kan finde på sådan en handling. Kan det på nogen måder forklares eller undskyldes?

En opdagelse

Stephanie opdager, at Nanna og Tarek er kærestes og forstår samtidig, at Selina ikke har haft noget ønske om at komme imellem hende og Tarek. Hvad tror du, at disse erkendelser får af betydning for Stephanie?

En erkendelse

Stephanies forældre indrømmer over for hende, at de ikke har været særlig gode forældre. Hvad vil de ændre og hvordan vil de bl.a. gøre det?

En slutning

Stephanie tager sin fars råd om at ‘komme i gang med at unfucke det hele igen’ til sig. Det lykkes hende at få sagt undskyld til Selina og erklære lysten til at være venner. Men hvorfor er det så svært for dem begge? Til allersidst suser og hvirvler det igen langs hendes ryggrad, men hvad er det, der har ændret sig?

Efter læsningen:

Havfrue-myten

I kender nok HC Andersens historie om ‘Den lille havfrue’, men hvad fortæller myterne ellers om havfruer? Undersøg på nettet, hvad der kendetegner en havfrue. Prøv efterfølgende at perspektivere jeres viden til historien om Stephanie. Kan man på samme måde sige, at Stephanie har det bedst i vandet og har svært ved livet på landjorden?

Stephanie - en usympatisk hovedperson

Lav en samlet personkarakteristik af jeg-fortælleren, Stephanie. Læg vægt på hendes usympatiske tanker og handlinger, men forklar også baggrunden for, at hun tænker og handler, som hun gør. Sørg også for at personkarakteristikken forholder sig til de ændringer og afsluttende erkendelser, som Stephanie opnår til sidst i bogen.

Haiku & Havfrue

Gengiv hele historien i et haiku-digt. Haiku-digtets faste form er tre verslinjer med henholdsvis 5, 7 og 5 stavelser i. Når eleverne skal få en hel historie ned på tre linjer, tvinges de til at udvælge de mest centrale elementer fra handlingen.

PONR

Kom med et bud på, hvad der kan være historiens Point Of No Return. Er det fx da Stephanie lyver om havfruehalen første gang eller da hun hører, at Selina også skal have halen?

Match made in mermaid-heaven

Når bogen er læst færdig, sidder man tilbage med en fornemmelse af, at Selina og Stephanie vil få et rigtig godt venskab fremover. Hvorfor gør man det?

Flashbacks

'En dygtig havfrue' er fyldt med flashbacks, hvor Stephanie ser tilbage på situationer eller episoder i hendes liv. Det drejer sig fx om da hun startede til svømning (s. 37), da hun stjal en parfume (s. 47) og når moren lavede legeaftaler (s. 108). Hvilke fællestræk er der ved disse flashbacks og hvad fortæller de om Stephanie og hendes liv?

Ord der slår

'En dygtig havfrue' er fyldt med ord og sætninger, der slår rigtig højt. Det går mest ud over Stephanie, men hun giver også igen til andre. Lav en kreativ fremstilling, hvor I finder nogle af de hårdtslående citater frem og tydeliggør dem. Det kan fx være en lille boksering fyldt med citater. Find evt. inspiration i disse citater: "Hvorfor skal du absolut være sådan en lukket fest?" (s.69) og "Hvorfor går alle fra mig? Selv mit eget barn?" (s. 87)

Dygtig

Stephanie kaldes både en dygtig pige (s. 88) og en dygtig havfrue (s. 80). Hvad vil det sige at være dygtig - og kan ordet bruges, så det alligevel føles nedladende? Overvej hvorfor at Sanne Munk Jensen har valgt netop denne titel.

En retssag

Omskriv slutningen enten på papir eller mundtligt på klassen. Hvad var der sket, hvis ikke at Stephanie var kommet på bedre tanker i tide og Selina var død i svømmebassinet? Forestil jer en retssag, hvor Stephanie skulle idømmes en straf for hendes handling. Hvad ville straffen blive? Ville der være noget formildende omstændigheder? Lav eventuelt retssagen som et skuespil, hvor I skal bruge en dommer, en jury, en anklager, en forsvarer, Stephanie og to vidner i form af Nanna og Tarek.

Citatfigurer

Lav havfruehaler som I fylder med udvalgte citater fra bogen. Hæng dem evt. op i vinduet eller i en pyntet glasbowl, der kan fungere som akvarie.

Halens betydning

Mystery-halen fra Merbella Studios spiller en meget central rolle i historien. En ønskedrøm, der bliver til en mareridtsløgn. (S. 47 "*Jeg skal bare have fat på den hale*"). Det er den hun indledningsvis lyver om er bestilt, den er årsagen til, at hun stjæler penge og spiller hendes forældre ud imod hinanden - og det er den der skaber en voksende jalousi til Selina. Hvorfor tror du, at Stephanie er så besat af den hale. Hvad symboliserer halen og hvad tror hun, at den vil ændre?

Overvej og diskuter på klassen om løgner om den dyre havfruehale bliver et symbol for alt det, der er svært og uopnåeligt for Stephanie. Det kunne fx være:

At føle sig rigtig. At føle sig af værdi. At skille sig ud. At få Tareks opmærksomhed. At gøre oprør imod mor og far.

Supplerende materialer:

DR Ultra-indslag om havfruesvømning: <https://www.youtube.com/watch?v=rMIBc7LPIk8>

Munch tester: Havfruesvømning: <https://www.youtube.com/watch?v=uPTjbJTZH1w>

Danmarks første professionelle havfrue: <https://www.youtube.com/watch?v=KWXVxwjXp2g>

Havfrue-svømmetræning: <https://www.youtube.com/watch?v=YtETmdmX92Y>

Unboxing Mermaid Tail (engelsk): <https://www.youtube.com/watch?v=njnJlI5bXmg>